

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ενότητα #5: Η ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ

Διδάσκων: Μανασάκης Κωνσταντίνος
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Τα κείμενα και τα διαγράμματα της παρουσίασης έχουν ληφθεί από το σύγγραμμα:

Gregory Mankiw, Mark Taylor: Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Με αναφορά στις Ευρωπαϊκές Οικονομίες. Μετάφραση: Ανδριάννα Σακκά, Επιμέλεια: Θεόδωρος Λιανός. Copyright © 2011 Εκδόσεις GUTENBERG.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης Creative Commons και ειδικότερα

*Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)*

CC BY-NC-ND 3.0 GR

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή και οι προσδιοριστικοί της παράγοντες

Ο νόμος της ζήτησης λέει ότι η μείωση της τιμής ενός αγαθού αυξάνει τη ζητούμενη ποσότητά του. Η **ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή** μετρά το βαθμό στον οποίο η ζητούμενη ποσότητα ανταποκρίθηκε στη μεταβολή της τιμής.

Μπορούμε να διατυπώσουμε μερικούς γενικούς κανόνες για τους παράγοντες που καθορίζουν την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή:

Η διαθεσιμότητα στενών υποκατάστατων

- Τα αγαθά με **υποκατάστατα** τείνουν να **έχουν περισσότερο ελαστική ζήτηση**, επειδή είναι πιο εύκολο για τους καταναλωτές να στραφούν από το ένα αγαθό στο άλλο. Το βούτυρο και η μαργαρίνη, για παράδειγμα, είναι στενά υποκατάστατα. Μια μικρή αύξηση της τιμής βουτύρου, ενώ η τιμή της μαργαρίνης μένει σταθερή, έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί πολύ η ποσότητα βουτύρου που πωλείται.

Αναγκαία αγαθά και είδη πολυτελείας

- Τα **αναγκαία αγαθά** και υπηρεσίες τείνουν να **έχουν ανελαστική ζήτηση**, ενώ τα **αγαθά πολυτελείας έχουν ελαστική**. Φυσικά, αν κάτι θα είναι αναγκαίο αγαθό ή είδος πολυτελείας, δεν εξαρτάται από κάποιες εσωτερικές ιδιότητες του αγαθού, αλλά από τις προτιμήσεις του αγοραστή.

Ορισμός της Αγοράς

- Οι στενά οριζόμενες αγορές τείνουν να έχουν πιο ελαστική ζήτηση από τις ευρύτερα οριζόμενες αγορές, επειδή είναι ευκολότερο να βρούμε στενά υποκατάστατα για στενά οριζόμενα προϊόντα. Η τροφή, για παράδειγμα, μια γενική κατηγορία, έχει αρκετά ανελαστική ζήτηση, επειδή δεν υπάρχουν καλά υποκατάστατα της τροφής. Το παγωτό, μια πιο στενή κατηγορία, έχει πιο ελαστική ζήτηση.

Ο Χρονικός Ορίζοντας

- Τα αγαθά τείνουν να έχουν πιο ελαστική ζήτηση στη διάρκεια μεγάλων χρονικών οριζόντων. Όταν η τιμή της βενζίνης ανεβαίνει, η ζητούμενη ποσότητά της μειώνεται ελάχιστα κατά τους πρώτους μήνες. Με την πάροδο του χρόνου, όμως, οι άνθρωποι αγοράζουν λιγότερα βενζινοκίνητα αυτοκίνητα, στρέφονται στα μέσα μαζικής μεταφοράς και εγκαθίστανται πιο κοντά στον τόπο εργασίας τους. Έτσι, μέσα σε λίγα χρόνια η ποσότητα της βενζίνης μειώνεται ουσιαστικά.

Υπολογίζοντας την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή

Η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή είναι το κλάσμα της ποσοστιαίας μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής.

Δηλαδή,

$$\text{Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή} = \frac{\text{Ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας}}{\text{Ποσοστιαία μεταβολή της τιμής}}$$

Για παράδειγμα μια αύξηση 10% της τιμής που έχει ένα παγωτό «χωνάκι» προκαλεί μείωση της ζητούμενης ποσότητας παγωτού που αγοράζεται κατά 20%. Υπολογίζουμε την ελαστικότητα ζήτησης ως εξής:

$$\text{Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή} = 20\% / 10\% = 2.$$

Μεγαλύτερη ελαστικότητα τιμής σημαίνει υψηλότερο βαθμό ανταπόκρισης της ζητούμενης ποσότητας στην τιμή.

Υπολογίζοντας την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή

Επιχειρήσετε να μετρήσετε την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή μεταξύ δυο σημείων σε μια καμπύλη ζήτησης, η ελαστικότητα από το σημείο A στο σημείο B φαίνεται διαφορετική από την ελαστικότητα από το σημείο B στο σημείο A.

Σημείο A : Τιμή = 4 ευρώ, Ποσότητα = 120.

Σημείο B : Τιμή = 6 ευρώ, Ποσότητα = 80.

Προχωρώντας από το σημείο A στο σημείο B, η τιμή αυξάνεται κατά 50%, ενώ η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται κατά 33%, πράγμα που σημαίνει ότι η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή είναι **33/50** ή 0,66. Απεναντίας, **προχωρώντας από το σημείο B στο σημείο A,** η τιμή μειώνεται κατά 33%, ενώ η ζητούμενη ποσότητα αυξάνεται κατά 50%, πράγμα που σημαίνει ότι η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή είναι **50/33** ή 1,5.

Υπολογίζοντας την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή

Ένας τρόπος να αποφύγουμε αυτό το πρόβλημα είναι να χρησιμοποιήσουμε τη μέθοδο του μέσου σημείου.

Στο παράδειγμά μας η μέθοδος του μέσου σημείου μεταξύ A και B είναι:

Μέσο σημείο : Τιμή = 5 ευρώ, Ποσότητα = 100.

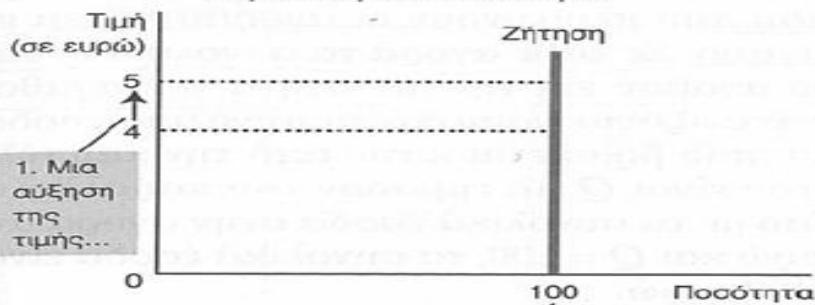
Μπορούμε να εκφράσουμε τη μέθοδο του μέσου σημείου με τον ακόλουθο τύπο για την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή μεταξύ δυο σημείων, τα σημεία ονομάζονται (Q_1, P_1) και (Q_2, P_2) :

$$\text{Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή} = \frac{(Q_2 - Q_1) / [(Q_2 + Q_1) / 2]}{(P_2 - P_1) / [(P_2 + P_1) / 2]}$$

Η ποικιλομορφία των καμπυλών ζήτησης

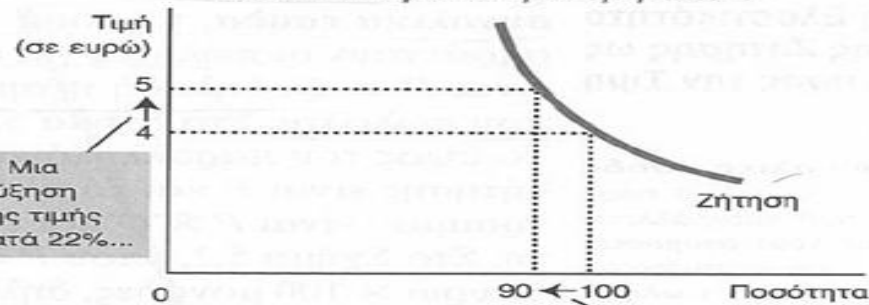
- Η ζήτηση είναι **ελαστική** όταν η **ελαστικότητα** είναι **μεγαλύτερη από 1**, και επομένως η μεταβολή της τιμής προκαλεί μια μεγαλύτερη, ως ποσοστό, μεταβολή της ποσότητας. Η ζήτηση είναι **ανελαστική** όταν η **ελαστικότητα** είναι **μικρότερη από 1**, και επομένως μια μεταβολή της τιμής προκαλεί μια μικρότερη, ως ποσοστό, μεταβολή της ποσότητας. Αν η **ελαστικότητα** είναι **ακριβώς 1**, η ποσότητα μεταβάλλεται κατά το ίδιο ποσοστό που μεταβλήθηκε η τιμή, και λέμε τότε ότι η ζήτηση έχει **μοναδιαία ελαστικότητα**.

(α) Τελείως Ανελαστική Ζήτηση: Μηδενική Ελαστικότητα

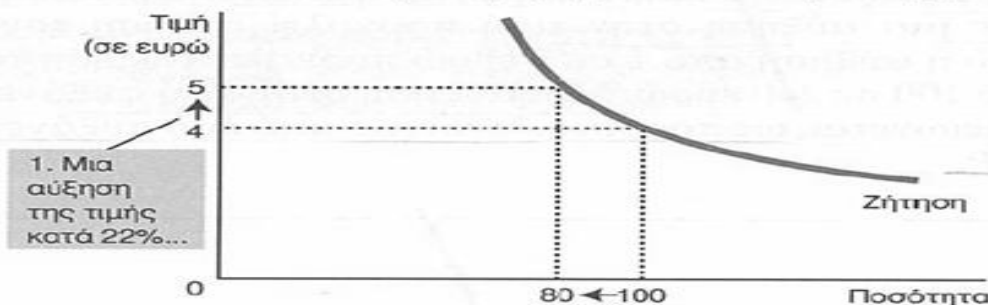
2. ...αφήνει αμετάβλητη τη ζητούμενη ποσότητα.

(β) Ανελαστική Ζήτηση: Ελαστικότητα Μικρότερη από 1

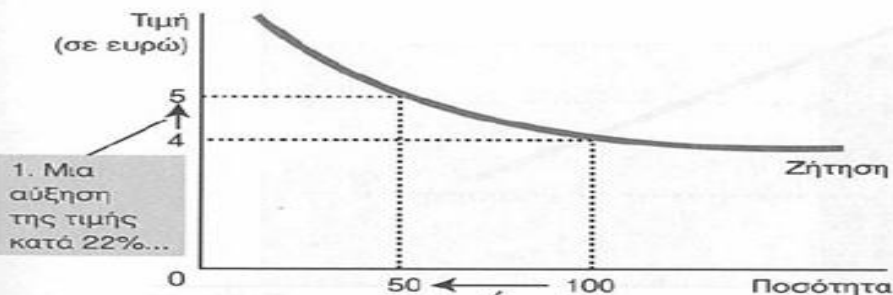
2. ...οδηγεί σε μείωση κατά 11% της ζητούμενης ποσότητας.

(γ) Μοναδιαία Ελαστικότητα Ζήτησης: Ελαστικότητα Ίση με 1

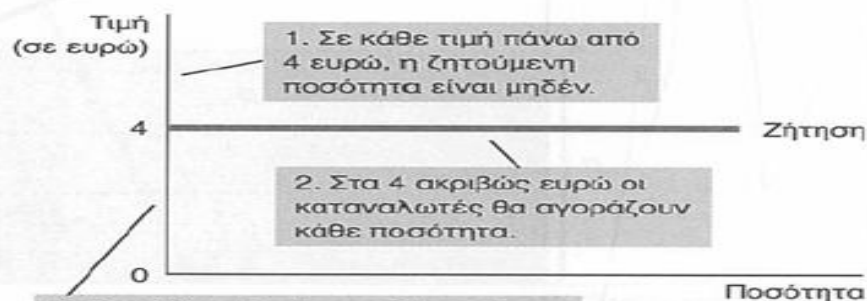
2. ...οδηγεί σε μείωση κατά 22% της ζητούμενης ποσότητας.

(δ) Ελαστική Ζήτηση: Ελαστικότητα Μεγαλύτερη από 1

2. ...οδηγεί σε μείωση κατά 67% της ζητούμενης ποσότητας.

(ε) Τελείως Ανελαστική Ζήτηση: Ελαστικότητα Ίση με Άπειρο

⇒ Η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή καθορίζει τη μορφή της κλίσης της καμπύλης ζήτησης, δηλαδή αν είναι απότομη (κατακόρυφη) ή επίπεδη. Σημειώστε ότι όλες οι ποσοστιαίες μεταβολές υπολογίζονται με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου του μέσου σημείου.

ΣΧΗΜΑ 5.1 Η Ελαστικότητα της Ζήτησης ως προς την Τιμή

Πραγματικά παραδείγματα ελαστικότητας της ζήτησης ως προς τις τιμές

Στον πίνακα που ακολουθεί θα βρείτε εκτιμήσεις της ελαστικότητας της ζήτησης ως προς την τιμή στο ΗΒ. Οι τιμές κυμαίνονται από 1,4 για το νωπό κρέας, που αποτελεί και την πιο ελαστική ζήτηση, μέχρι 0,5 για την μπίρα, που αποτελεί τη λιγότερο ελαστική ζήτηση στον πίνακα. Το νωπό κρέας έχει πολλά υποκατάστατα, όπως το κατεψυγμένο κρέας και το ψάρι, άρα η ζήτηση για το νωπό κρέας είναι ελαστική. Τα πράσινα λαχανικά γενικότερα δεν έχουν πολλά υποκατάστατα, άρα η ζήτησή τους είναι ανελαστική. Αν δούμε όμως συγκεκριμένες κατηγορίες, όπως τα φασολάκια, θα διαπιστώσουμε ότι υπάρχουν στενά υποκατάστατα, όπως ο αρακάς και το μπρόκολο. Η ελαστικότητα της ζήτησης για πράσινα λαχανικά είναι μικρότερη από την ελαστικότητα της ζήτησης για φασολάκια.

Θα δείτε ότι στα είδη με ελαστική ζήτηση περιλαμβάνονται είδη πολυτελείας (κρασί και οινοπνευματώδη), ενώ στα είδη με ανελαστική ζήτηση περιλαμβάνονται αναγκαία αγαθά (χυμός φρούτων και πράσινα λαχανικά).

Η μοναδιαία ελαστικότητα της ζήτησης για υπηρεσίες αποτελεί τον μέσο όρο της ελαστικότητας πολλών διαφορετικών υπηρεσιών και υποκρύπτει σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ αυτών.

Πίνακας 1

Ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή στο ΗΒ

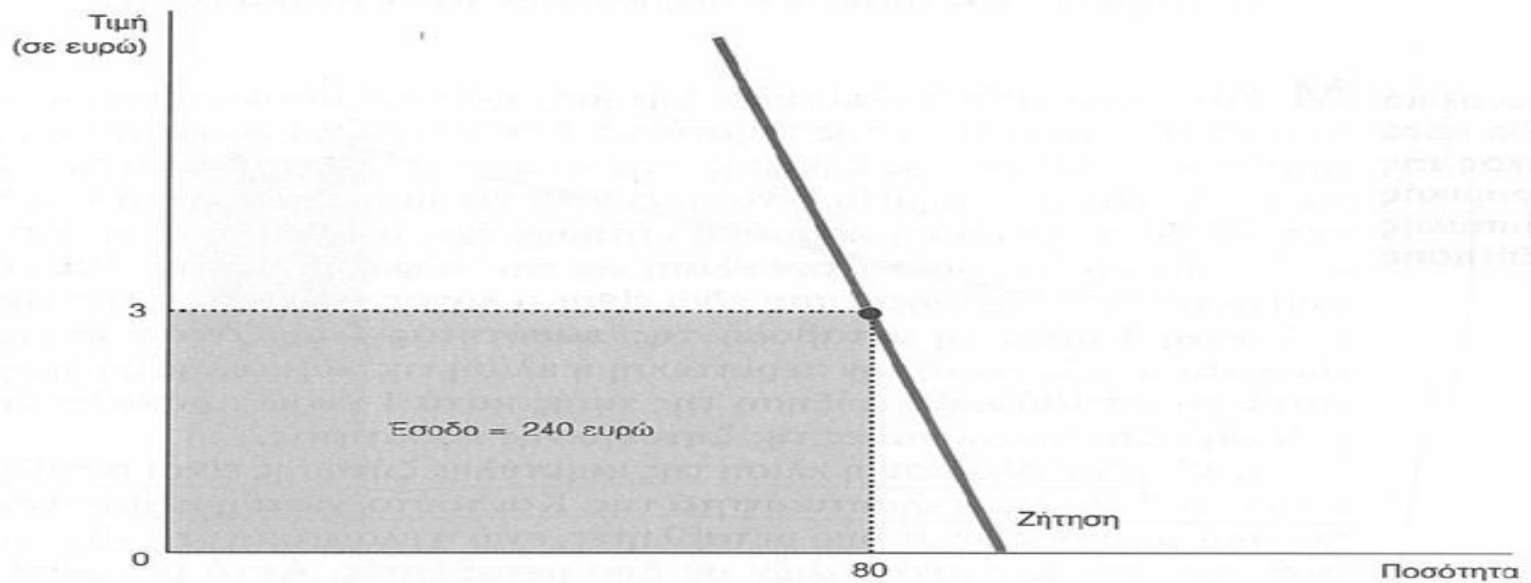
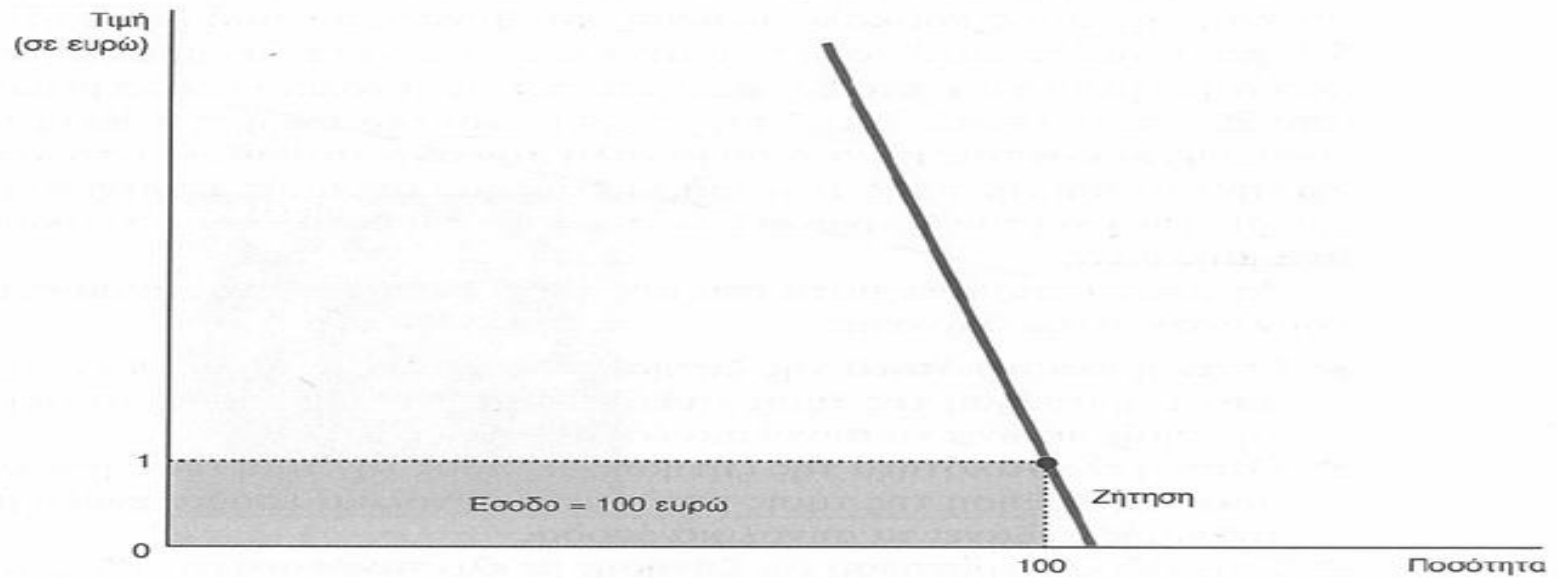
Αγαθό ή υπηρεσία	Ελαστικότητα
Ελαστική ζήτηση	
Νωπό κρέας	1,4
Οινοπνευματώδη	1,3
Κρασί	1,2
Μοναδιαία ελαστικότητα	
Υπηρεσίες	1,0
Δημητριακά	1,0
Ανελαστική ζήτηση	
Διαρκή αγαθά	0,9
Χυμός φρούτων	0,8
Πράσινα λαχανικά	0,6
Καπνός	0,5
Μπίρα	0,5

Πηγές: Ministry of Agriculture, Food and Fisheries (1992), *Household Food Consumption and Expenditure*, London, HMSO. Godfrey, C. (1990), «Modelling Demand», στο A. Maynard και P. Tether (επιμ), *Preventing Alcohol and Tobacco Problems*, Τόμος 1, Avebury. Muellbauer, J. (1977), «Testing the Barten Model of Household Composition Effects and the Cost of Children», *Economic Journal*, Σεπτέμβριος.

Συνολικά έσοδα και η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή

Τα **συνολικά έσοδα** είναι τα ποσά που πληρώνουν οι αγοραστές και εισπράττουν οι πωλητές για ένα αγαθό. Σε κάθε αγορά τα συνολικά έσοδα είναι $P \times Q$, δηλαδή η τιμή του αγαθού επί την ποσότητα του αγαθού που πωλείται.

Πώς μεταβάλλεται το συνολικό έσοδο όταν κινείται κανείς πάνω στην καμπύλη ζήτησης; Η απάντηση εξαρτάται από την ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή. Αν η **ζήτηση** είναι **ανελαστική** τότε μια **αύξηση στην τιμή** προκαλεί **αύξηση** του συνολικού εσόδου $P \times Q$, επειδή το Q μειώνεται, ως ποσοστό, λιγότερο από όσο αυξάνεται, πάλι ως ποσοστό, το P .

⇒ Με ανελαστική καμπύλη ζήτησης η αύξηση της τιμής οδηγεί σε μια μικρότερη, ως ποσοστό, μείωση της ζητούμενης ποσότητας. Επομένως, τα συνολικά έσοδα (το γινόμενο της τιμής επί την ποσότητα) αυξάνει. Εδώ, η αύξηση της τιμής από 1 σε 3 ευρώ προκαλεί μείωση της ζητούμενης ποσότητας από 100 σε 80 και αύξηση του συνολικού εσόδου από 100 σε 240 ευρώ.

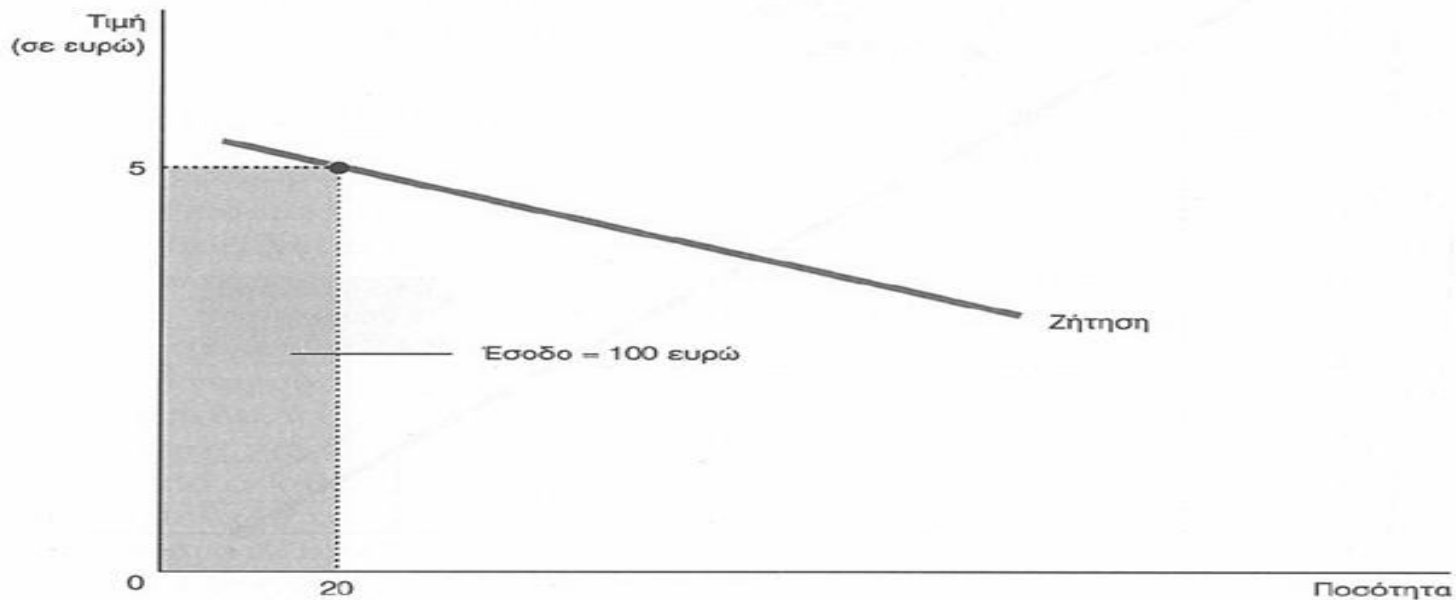
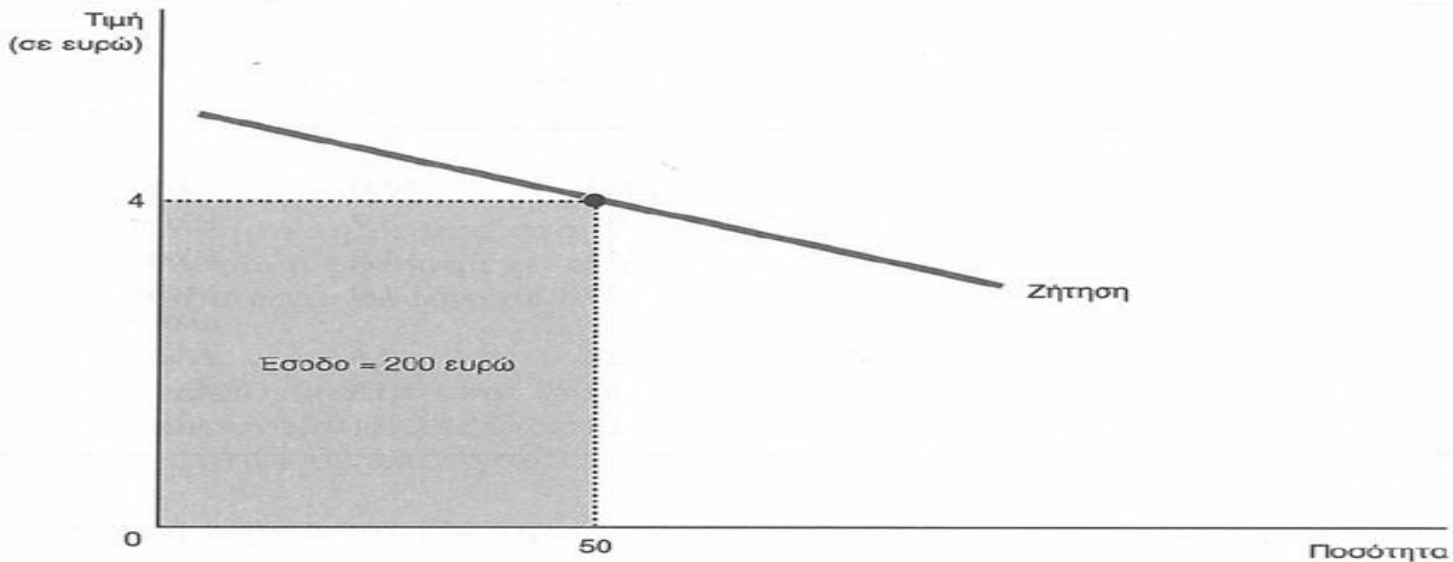
ΣΧΗΜΑ 5.3 Πώς Μεταβάλλεται το Συνολικό Έσοδο όταν Μεταβάλλεται η Τιμή σε Αγαθό με Ανελαστική Ζήτηση

Συνολικά έσοδα και η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή

- Όταν η ζήτηση είναι ελαστική έχουμε το αντίθετο αποτέλεσμα: μια αύξηση της τιμής προκαλεί μείωση του συνολικού εσόδου. Επειδή η ζήτηση είναι ελαστική, **μια αύξηση της τιμής μειώνει το $P \times Q$** , επειδή η μείωση του Q είναι μεγαλύτερη, ως ποσοστό, από την ποσοστιαία αύξηση του P .

Συνολικά έσοδα κατά μήκος της γραμμικής καμπύλης ζήτησης

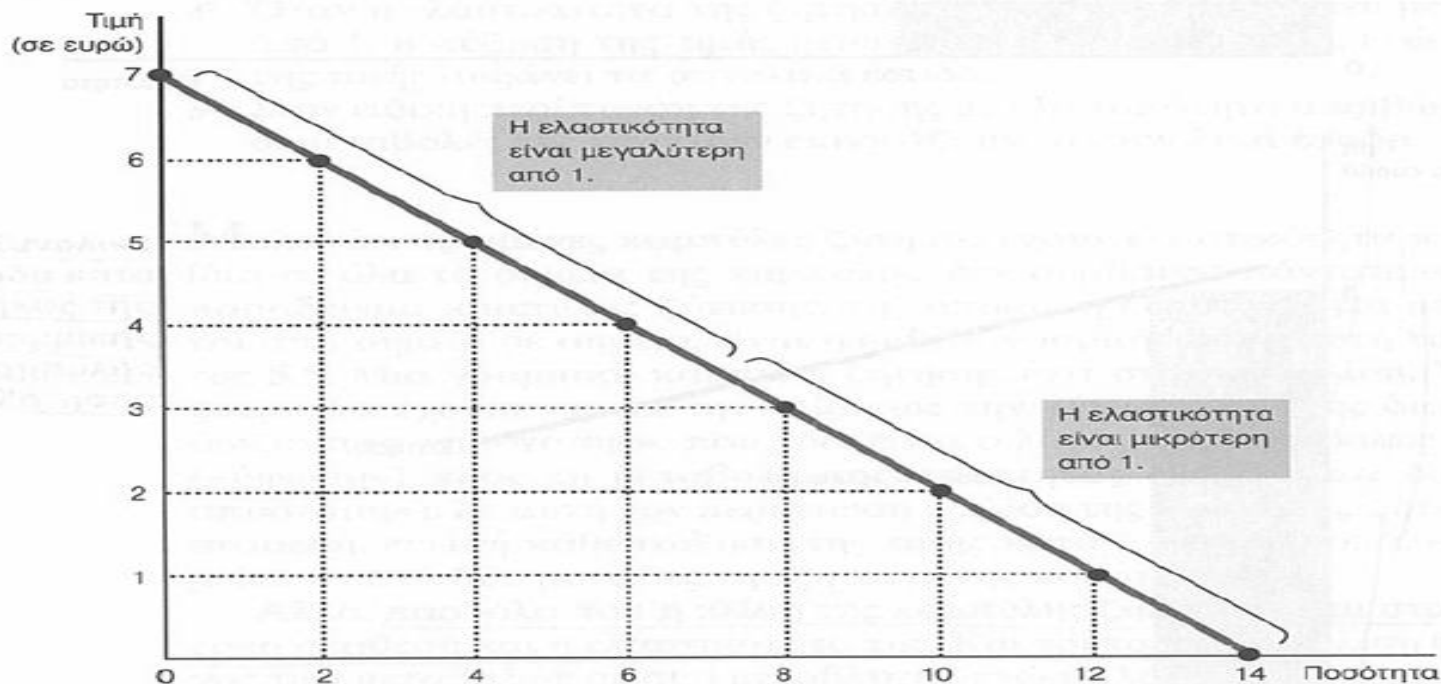
- Παρόλο που η κλίση της καμπύλης ζήτησης είναι σταθερή, δεν είναι σταθερή και η ελαστικότητά της. Και τούτο, γιατί η **κλίση** είναι ο **λόγος των μεταβολών** σε δυο μεταβλητές, ενώ η **ελαστικότητα** είναι ο **λόγος των ποσοσטיαίων μεταβολών** σε δυο μεταβλητές. Σε σημεία που απεικονίζουν συνδυασμούς χαμηλής τιμής και υψηλής ποσότητας η καμπύλη ζήτησης είναι ανελαστική. Σε σημεία που απεικονίζουν συνδυασμούς υψηλής τιμής και χαμηλής ποσότητας, η καμπύλη ζήτησης είναι ελαστική.

⇒ Με ελαστική καμπύλη ζήτησης η αύξηση της τιμής οδηγεί σε μια μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση της ζητούμενης ποσότητας. Έτσι, τα συνολικά έσοδα (το γινόμενο της τιμής επί την ποσότητα) μειώνονται. Εδώ, μια αύξηση της τιμής από 4 σε 5 ευρώ προκαλεί μείωση της ζητούμενης ποσότητας από 50 σε 20 και έτσι τα συνολικά έσοδα μειώνονται από 200 σε 100 ευρώ.

ΣΧΗΜΑ 5.4 Πώς Μεταβάλλεται το Συνολικό Έσοδο όταν Μεταβάλλεται η Τιμή σε Αγαθό με Ελαστική Ζήτηση

Τιμή	Ποσότητα	Συνολικό Έσοδο (Τιμή × Ποσότητα)	Ποσοστιαία Μεταβολή της Τιμής %	Ποσοστιαία Μεταβολή της Ποσότητας %	Ελαστικότητα	Περιγραφή
7 ευρώ	0	0 ευρώ				
6	2	12	15	200	13,0	Ελαστική
5	4	20	18	67	3,7	Ελαστική
4	6	24	22	40	1,8	Ελαστική
3	8	24	29	29	1,0	Μοναδιαία ελαστικότητα
2	10	20	40	22	0,6	Ανελαστική
1	12	12	67	18	0,3	Ανελαστική
0	14	0	200	15	0,1	Ανελαστική

▷ Η κλίση της γραμμικής καμπύλης ζήτησης είναι σταθερή, αλλά η ελαστικότητά της δεν είναι. Ο πίνακας ζήτησης χρησιμοποιείται για να υπολογίσει την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή με τη μέθοδο του μέσου σημείου. Σε σημεία με χαμηλή τιμή και υψηλή ποσότητα η καμπύλη ζήτησης είναι ανελαστική. Σε σημεία με υψηλή τιμή και χαμηλή ποσότητα η καμπύλη ζήτησης είναι ελαστική.

ΣΧΗΜΑ 5.5 Ελαστικότητα Μιας Γραμμικής Καμπύλης Ζήτησης

Η εισοδηματική ελαστικότητα της ζήτησης

Η εισοδηματική ελαστικότητα της ζήτησης μετρά πώς η ζητούμενη ποσότητα μεταβάλλεται όταν μεταβάλλεται το εισόδημα των καταναλωτών.

$$\text{Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης} = \frac{\text{Ποσοστιαία μεταβολή ζητούμενης ποσότητας}}{\text{Ποσοστιαία μεταβολή του εισοδήματος}}$$

Επειδή η ζητούμενη ποσότητα και το εισόδημα κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση, τα **κανονικά αγαθά** έχουν **θετική εισοδηματική ελαστικότητα**. Επειδή, η ζητούμενη ποσότητα και το εισόδημα κινούνται προς αντίθετες κατευθύνσεις, τα **κατώτερα αγαθά** έχουν **αρνητικές εισοδηματικές ελαστικότητες**.

Η σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή

Η σταυροειδής ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή μετρά το πόσο μεταβάλλεται η ζητούμενη ποσότητα ενός αγαθού όταν μεταβάλλεται η τιμή ενός άλλου αγαθού.

$$\text{Σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή} = \frac{\text{Ποσοστιαία μεταβολή ζητούμενης ποσότητας του αγαθού 1}}{\text{Ποσοστιαία μεταβολή της τιμής του αγαθού 2}}$$

Το αν η σταυροειδής ελαστικότητα της ζήτησης είναι **θετικός ή αρνητικός αριθμός** εξαρτάται από το αν τα δυο **αγαθά** είναι **υποκατάστατα ή συμπληρωματικά**.

Ελαστικότητα της προσφοράς

Η ελαστικότητα της προσφοράς ως προς την τιμή μετρά το κατά πόσο ανταποκρίνεται η προσφερόμενη ποσότητα στις μεταβολές της τιμής.

Η ελαστικότητα της προσφοράς ως προς την τιμή **εξαρτάται από την ευκολία** με την οποία οι πωλητές μπορούν να **μεταβάλουν την προσφορά** τους.

Στις περισσότερες αγορές **βασικός προσδιοριστικός παράγοντας** της ελαστικότητας προσφοράς ως προς την τιμή είναι ο **χρονικός ορίζοντας**. Η προσφορά είναι συνήθως **πιο ελαστική κατά τη μακροχρόνια περίοδο** από ό,τι κατά τη βραχυχρόνια. Στη διάρκεια βραχυχρόνιων περιόδων, οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να μεταβάλουν εύκολα το μέγεθος των εργοστασίων τους και έτσι η προσφερόμενη ποσότητα δεν είναι πολύ ευαίσθητη απέναντι στις μεταβολές της τιμής.

Ελαστικότητα της προσφοράς

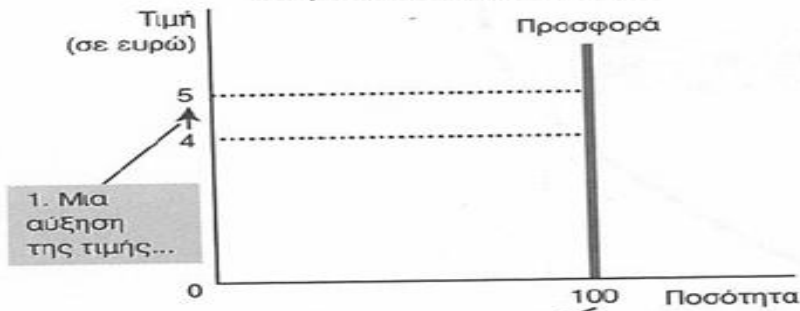
Η ελαστικότητα της προσφοράς ως προς την τιμή είναι το πηλίκο της ποσοστιαίας μεταβολής της προσφερόμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής. Δηλαδή,

$$\text{Ελαστικότητα προσφοράς ως προς την τιμή} = \frac{\text{Ποσοστιαία μεταβολή της προσφερόμενης ποσότητας}}{\text{Ποσοστιαία μεταβολή της τιμής}}$$

Η ποικιλομορφία των καμπυλών προσφοράς

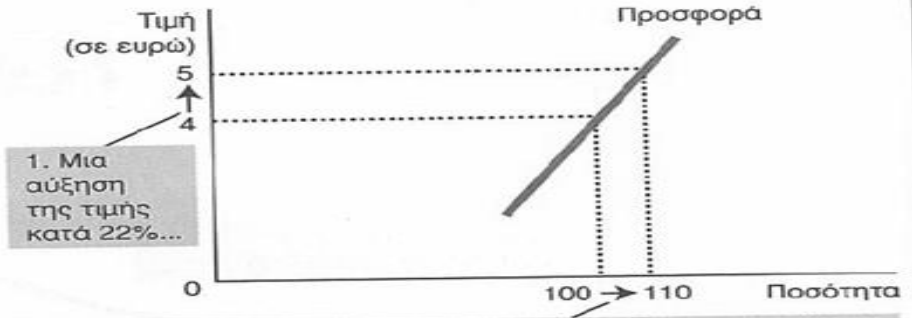
- Σε χαμηλά επίπεδα προσφερόμενης ποσότητας η **ελαστικότητα** της προσφοράς είναι **υψηλή**, εκφράζοντας το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις ανταποκρίνονται ουσιαστικά στις μεταβολές της τιμής. Στην περιοχή αυτή οι επιχειρήσεις έχουν **αναξιοποίητη παραγωγική ικανότητα**, όπως εργοστάσια και εξοπλισμό που μένουν αδρανή κάποιο διάστημα της ημέρας ή και συνεχώς.

(α) Τελείως Ανελαστική Προσφορά: Μηδενική Ελαστικότητα

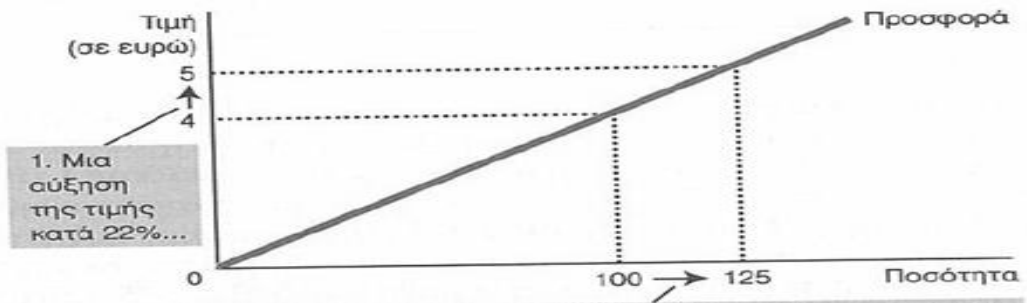
2. ...αφήνει αμετάβλητη την προσφερόμενη ποσότητα.

(β) Ανελαστική Προσφορά: Ελαστικότητα Μικρότερη από 1

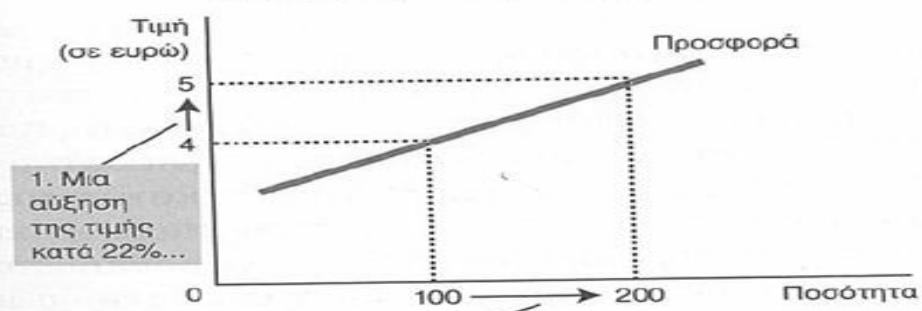
2. ...οδηγεί σε αύξηση κατά 10% της προσφερόμενης ποσότητας.

(γ) Μοναδιαία Ελαστική Προσφορά: Ελαστικότητα Ίση με 1

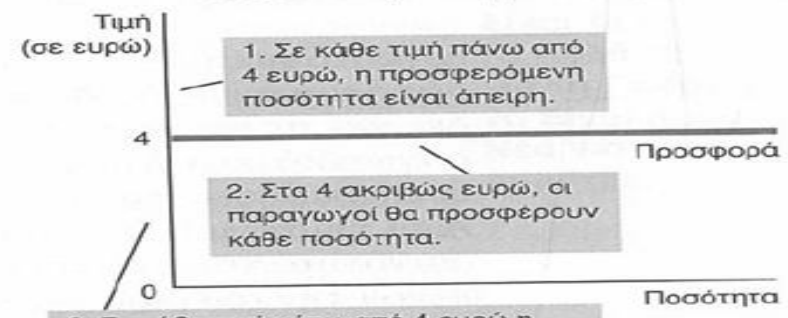
2. ...οδηγεί σε αύξηση κατά 22% της ζητούμενης ποσότητας.

(δ) Ελαστική Προσφορά: Ελαστικότητα Μεγαλύτερη από 1

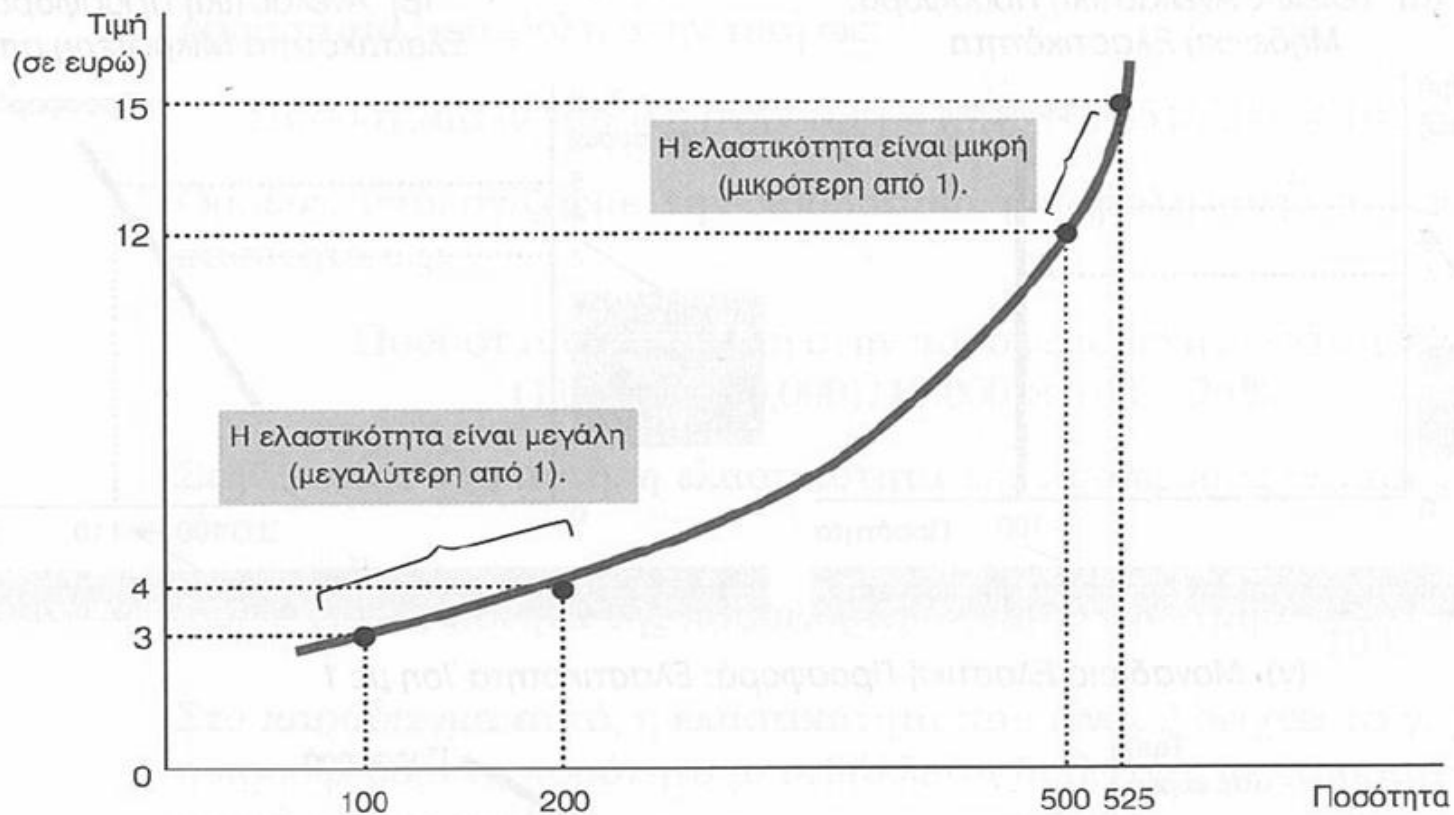
2. ...οδηγεί σε αύξηση κατά 67% της προσφερόμενης ποσότητας.

(ε) Τελείως Ανελαστική Προσφορά: Ελαστικότητα Ίση με Άπειρο

⇒ Η ελαστικότητα της προσφοράς ως προς την τιμή καθορίζει αν η κλίση της καμπύλης προσφοράς είναι απότομη ή σχετικά οριζόντια. Ας σημειωθεί ότι όλες οι ποσοστιαίες μεταβολές υπολογίζονται με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου του μέσου σημείου.

ΣΧΗΜΑ 5.6 Η Ελαστικότητα της Προσφοράς ως προς την Τιμή

⇒ Επειδή οι επιχειρήσεις έχουν μια μέγιστη παραγωγική ικανότητα, η ελαστικότητα της προσφοράς μπορεί να είναι πολύ υψηλή σε χαμηλά επίπεδα προσφερόμενης ποσότητας και πολύ χαμηλή σε υψηλά επίπεδα προσφερόμενης ποσότητας. Εδώ, η άνοδος της τιμής από 3 σε 4 ευρώ αυξάνει την προσφερόμενη ποσότητα από 100 σε 200. Επειδή η προσφερόμενη ποσότητα αυξήθηκε κατά 67%, (ο υπολογισμός έγινε με βάση τη μέθοδο του μέσου σημείου), ενώ η τιμή αυξήθηκε μόνον κατά 29%, η καμπύλη προσφοράς είναι ελαστική σε αυτή την περιοχή. Αντίθετα, όταν η τιμή αυξηθεί από 12 σε 15 ευρώ, η προσφερόμενη ποσότητα αυξάνεται μόνο από 500 σε 525. Επειδή η προσφερόμενη ποσότητα αυξήθηκε μόνο κατά 5%, ενώ η τιμή αυξήθηκε κατά 22%, η καμπύλη προσφοράς είναι ανελαστική στην περιοχή αυτή.

ΣΧΗΜΑ 5.7 Πώς Μπορεί να Μεταβάλλεται η Ελαστικότητα της Προσφοράς ως προς την Τιμή

Είναι δυνατόν τα καλά νέα για τη γεωργία να είναι κακά νέα για τους αγρότες;

Είναι δυνατόν τα καλά νέα για τη γεωργία να είναι κακά νέα για τους γεωργούς; Γιατί ο Οργανισμός Πετρελαιοπαραγωγών Χωρών (ΟΠΕΚ) δεν κατόρθωσε να κρατήσει τις τιμές του πετρελαίου υψηλές; Η απαγόρευση των ναρκωτικών αυξάνει ή μειώνει τα εγκλήματα που συνδέονται με τα ναρκωτικά;

Θα εφαρμόσουμε τα εργαλεία της προσφοράς, της ζήτησης και της ελαστικότητας για να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα.

Είναι δυνατόν τα καλά νέα για τη γεωργία να είναι κακά νέα για τους αγρότες;

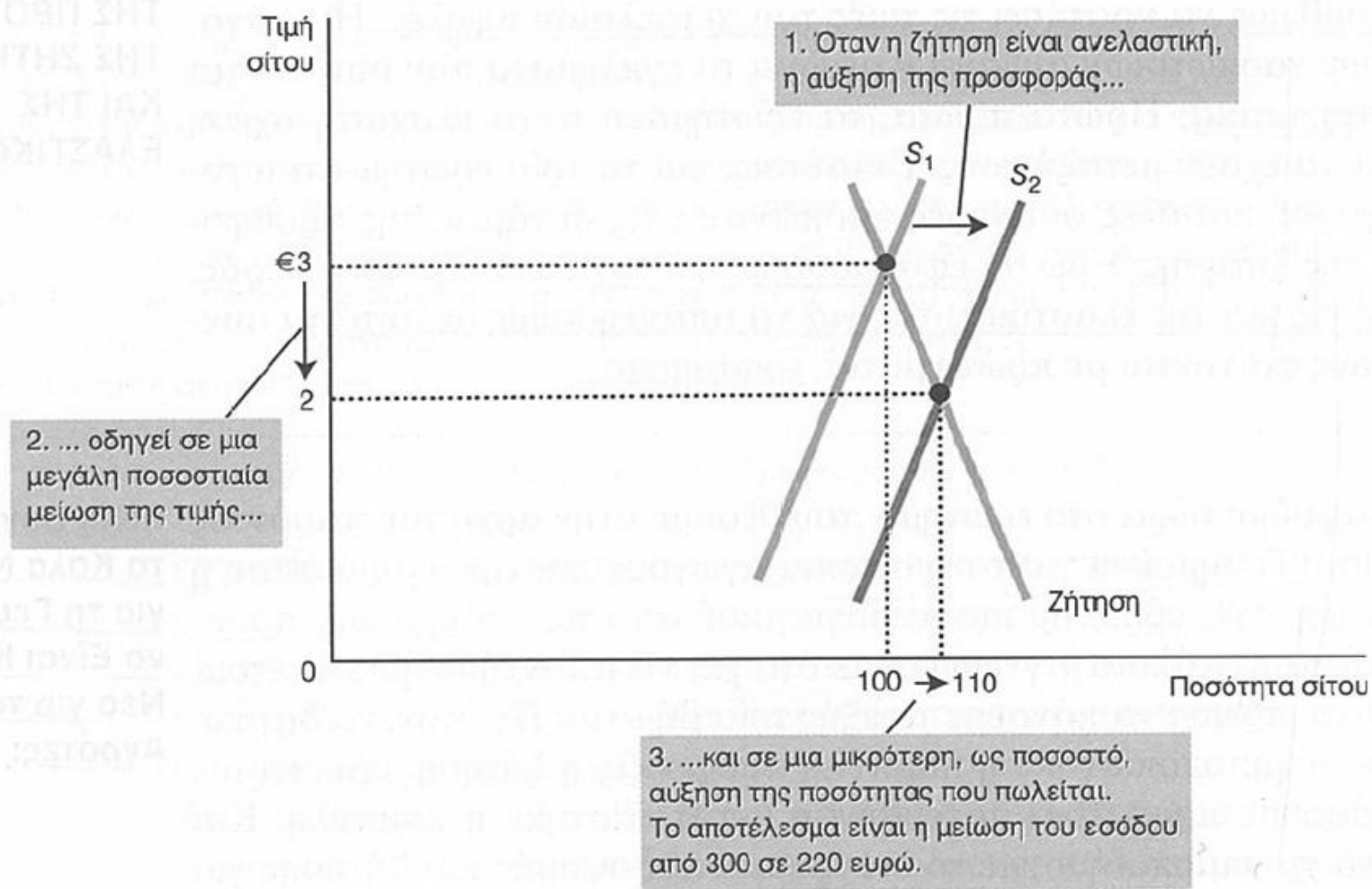
Η ανακάλυψη ενός νέου υβριδίου επηρεάζει την καμπύλη προσφοράς. Επειδή το υβρίδιο αυξάνει την ποσότητα του σίτου που μπορεί να παραχθεί ανά στρέμμα, οι αγρότες θέλουν τώρα να προσφέρουν περισσότερη ποσότητα σε κάθε τιμή. Με άλλα λόγια, η καμπύλη προσφοράς μετατοπίζεται προς τα δεξιά. Η καμπύλη ζήτησης παραμένει στην ίδια θέση.

Αν όμως η ανακάλυψη αυτού του υβριδίου μειώνει τα συνολικά έσοδα των γεωργών, γιατί το χρησιμοποιούν; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό βρίσκεται στην καρδιά της λειτουργίας των ανταγωνιστικών αγορών. Επειδή κάθε αγρότης χωριστά είναι ένα πολύ μικρό μέρος της αγοράς σίτου, είναι αναγκασμένος να λαμβάνει ως δεδομένη την τιμή του σίτου. Για δεδομένη λοιπόν τιμή σίτου, είναι προς το συμφέρον του μεμονωμένου αγρότη να χρησιμοποιεί το νέο υβρίδιο ώστε να παράγει και να πωλεί περισσότερο σίτο. Όταν όμως όλοι οι αγρότες κάνουν το ίδιο, η προσφορά του σίτου αυξάνεται και η θέση τους χειροτερεύει.

Είναι δυνατόν τα καλά νέα για τη γεωργία να είναι κακά νέα για τους αγρότες;

Ορισμένα αγροτικά προγράμματα, όπως η Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσπαθούν να βοηθήσουν τους αγρότες να παράγουν λιγότερη ποσότητα από συγκεκριμένα γεωργικά προϊόντα τους.

Σκοπός τους είναι η μείωση της προσφοράς ορισμένων γεωργικών προϊόντων **ώστε να αυξηθούν οι τιμές τους.** Επειδή η **ζήτηση** είναι **ανελαστική**, οι αγρότες ως ομάδα εισπράττουν **μεγαλύτερα συνολικά έσοδα** αν διαθέσουν στην αγορά λιγότερη ποσότητα ενός αγροτικού προϊόντος. Κανένας, όμως γεωργός δεν αποφασίζει να κάψει τη σοδειά του **μόνος του.**

⇨ Όταν μια πρόοδος στη γεωργική τεχνολογία αυξάνει την προσφορά σίτου από S_1 σε S_2 , η τιμή του σίτου μειώνεται. Επειδή η ζήτηση σίτου είναι ανελαστική, η αύξηση της προσφερόμενης ποσότητας από 100 σε 110 είναι μικρότερη, ως ποσοστό, από τη μείωση της τιμής από 3 σε 2 ευρώ. Το αποτέλεσμα είναι να μειωθούν τα συνολικά έσοδα του γεωργού από 300 ευρώ (3 ευρώ \times 100) σε 220 ευρώ (2 ευρώ \times 110).

ΣΧΗΜΑ 5.8 Μια Αύξηση της Προσφοράς στην Αγορά Σίτου

Γιατί ο ΟΡΕC απέτυχε να κρατήσει σε υψηλό επίπεδο την τιμή του πετρελαίου;

Στη δεκαετία του 1970 τα μέλη του Οργανισμού Πετρελαιοεξαγωγικών Χωρών (ΟΡΕC) αποφάσισαν να υψώσουν τη διεθνή τιμή του πετρελαίου για να αυξήσουν τα έσοδά τους.

Το 1990 η τιμή του πετρελαίου είχε επανέλθει εκεί από όπου είχε ξεκινήσει την αλματώδη της πορεία, δηλαδή στα επίπεδα του 1970, και παρέμεινε εκεί σε όλη σχεδόν τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990.

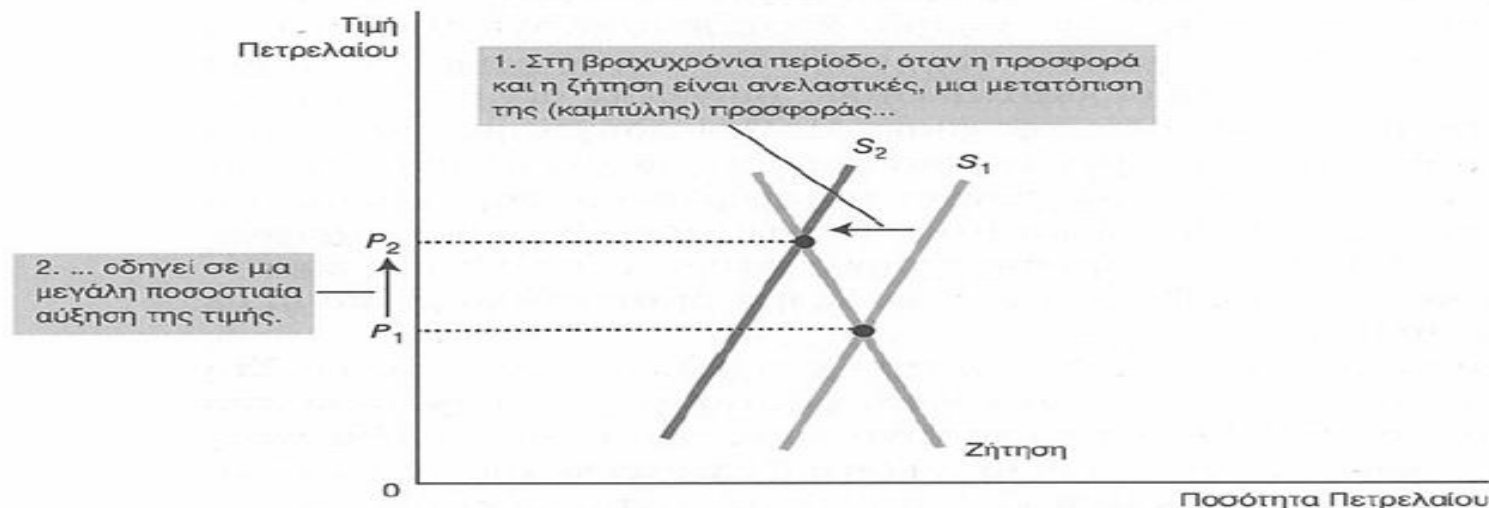
Στη βραχυχρόνια περίοδο, τόσο η προσφορά όσο και η ζήτηση πετρελαίου είναι σχετικά ανελαστικές. Η προσφορά είναι ανελαστική, επειδή η ποσότητα των γνωστών κοιτασμάτων πετρελαίου και η ικανότητα άντλησης πετρελαίου δε μεταβάλλονται γρήγορα.

Γιατί ο ΟΡΕC απέτυχε να κρατήσει σε υψηλό επίπεδο την τιμή του πετρελαίου;

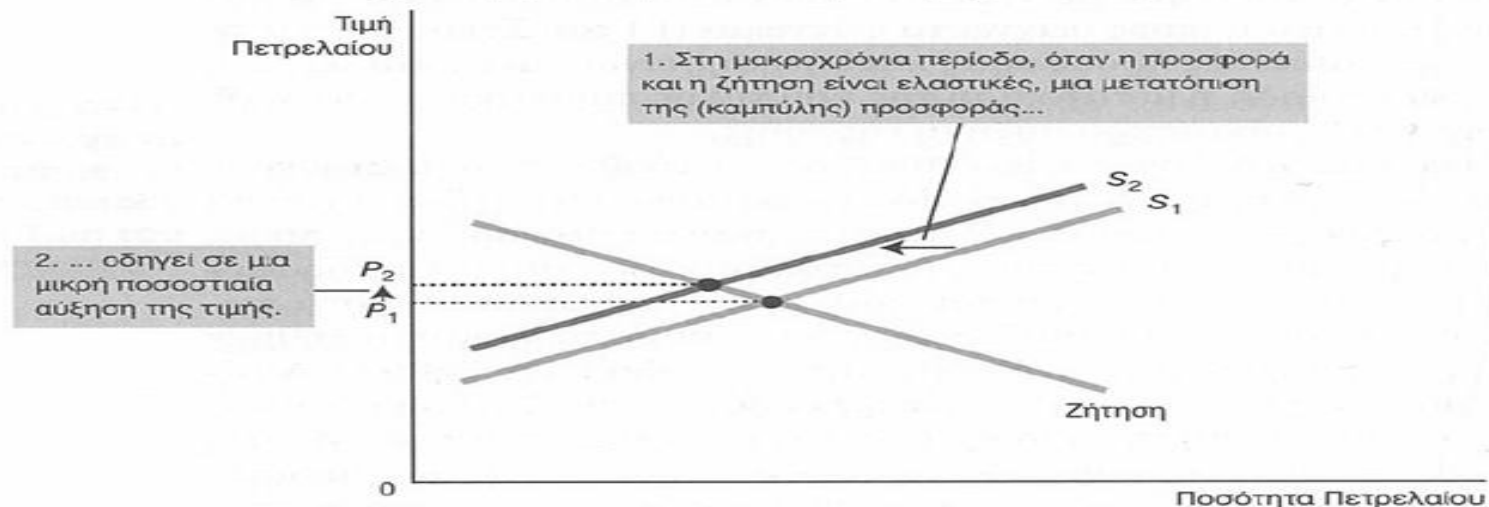
Η ζήτηση είναι ανελαστική, επειδή οι καταναλωτικές συνήθειες δεν ανταποκρίνονται αμέσως στις μεταβολές της τιμής. Η κατάσταση είναι πολύ διαφορετική στη μακροχρόνια περίοδο.

Στη διάρκεια μεγάλων χρονικών περιόδων, οι παραγωγοί πετρελαίου που δεν ανήκουν στον ΟΡΕC ανταποκρίνονται στις υψηλές τιμές αυξάνοντας την προσφερόμενη ποσότητα πετρελαίου και επεκτείνοντας την ικανότητά τους να αντλούν πετρέλαιο. Οι καταναλωτές αντιδρούν κάνοντας οικονομία στην κατανάλωση πετρελαίου, αντικαθιστώντας, για παράδειγμα, τα παλαιά αυτοκίνητα με νέα, τα οποία έχουν μικρότερη κατανάλωση καυσίμου.

(α) Η Αγορά Πετρελαίου στη Βραχυχρόνια Περίοδο

(β) Η Αγορά Πετρελαίου στη Μακροχρόνια Περίοδο

⇒ Όταν η προσφορά πετρελαίου μειώνεται, η αντίδραση της τιμής εξαρτάται από τον χρονικό ορίζοντα. Στη βραχυχρόνια περίοδο η προσφορά και η ζήτηση είναι σχετικά ανελαστικές, όπως στο φάτνωμα (α). Έτσι, όταν η καμπύλη προσφοράς μετατοπιστεί από S_1 σε S_2 , η τιμή αυξάνεται σημαντικά. Αντίθετα, στη μακροχρόνια περίοδο η προσφορά και η ζήτηση είναι σχετικά ελαστικές, όπως στο φάτνωμα (β). Στην περίπτωση αυτή μια ισομεγέθους μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς (από S_1 σε S_2) προκαλεί μικρότερη αύξηση της τιμής.

ΣΧΗΜΑ 5.9 Μια Μείωση της Προσφοράς στην Παγκόσμια Αγορά Πετρελαίου

Η απαγόρευση των ναρκωτικών αυξάνει ή μειώνει τα εγκλήματα που συνδέονται με τα ναρκωτικά;

Ας χρησιμοποιήσουμε τα εργαλεία της προσφοράς και της ζήτησης για να αναλύσουμε την **πολιτική κατά των ναρκωτικών**. Ας υποθέσουμε ότι το κράτος αυξάνει τον αριθμό των αστυνομικών στον πόλεμο κατά των ναρκωτικών.

Η απαγόρευση μετατοπίζει την καμπύλη προσφοράς προς τα αριστερά, από S_1 σε S_2 και αφήνει την καμπύλη ζήτησης αμετάβλητη. Η τιμή ισορροπίας των ναρκωτικών αυξάνεται από P_1 σε P_2 και η ποσότητα ισορροπίας μειώνεται από Q_1 σε Q_2 .

Τι συμβαίνει, όμως, με την εγκληματικότητα που συνδέεται με τα ναρκωτικά;

Η απαγόρευση των ναρκωτικών αυξάνει ή μειώνει τα εγκλήματα που συνδέονται με τα ναρκωτικά;

Αν η ζήτηση είναι ανελαστική, τότε η αύξηση της τιμής των ναρκωτικών θα αυξήσει τα συνολικά έσοδα στην αγορά ναρκωτικών. Οι ναρκομανείς που ήδη κλέβουν για να εξασφαλίζουν τη δόση τους έχουν τώρα μεγαλύτερη ανάγκη από χρήμα. Η απαγόρευση, λοιπόν, των ναρκωτικών **αυξάνει την εγκληματικότητα** που συνδέεται με τα ναρκωτικά.

Αντί να προσπαθεί η **πολιτεία** να μειώσει την προσφορά ναρκωτικών, θα μπορούσε να **επιδιώξει τη μείωση της ζήτησης** με μια πολιτική ενημέρωσης των νέων για τα ναρκωτικά.

Η καμπύλη ζήτησης μετατοπίζεται προς τα αριστερά, από D_1 σε D_2 . Έτσι, η **ποσότητα ισορροπίας μειώνεται** από Q_1 σε Q_2 και η **τιμή ισορροπίας μειώνεται** από P_1 σε P_2 . Επομένως, **μειώνονται και τα συνολικά έσοδα**, που είναι η τιμή επί την ποσότητα ($P_2 \times Q_2$).

Η απαγόρευση των ναρκωτικών αυξάνει ή μειώνει τα εγκλήματα που συνδέονται με τα ναρκωτικά;

- Η ζήτηση για ναρκωτικά είναι, πιθανότατα, ανελαστική βραχυχρονίως. Ωστόσο, η ζήτηση μπορεί να είναι περισσότερο ελαστική μακροχρονίως, επειδή οι υψηλότερες τιμές θα αποθαρρύνουν τους νέους να δοκιμάσουν τα ναρκωτικά και, με την πάροδο του χρόνου, να μειώσουν τον αριθμό των ναρκομανών. Σε αυτή την περίπτωση η απαγόρευση των ναρκωτικών θα αύξανε, στη βραχυχρόνια περίοδο, την εγκληματικότητα που συνδέεται με τα ναρκωτικά, αλλά θα τη μείωνε στη μακροχρόνια περίοδο.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

